

ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ СВІТОВОЇ ОФШОРНОЇ СИСТЕМИ І ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

EVOLUTION AND MODERN FEATURES OF THE WORLD OFFSHORE SYSTEM AND INFLUENCE ON UKRAINE

УДК 339.72.015(477)

<https://doi.org/10.32843/infrastuct38-54>**Ливдар М.В.**к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів
Національний університет
«Львівська політехніка»**Ярошевич Н.Б.**к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів
Національний університет
«Львівська політехніка»**Романик В.І.**студентка
Національний університет
«Львівська політехніка»

Важливою властивістю глобалізації є бурхливий розвиток офшорних зон. Офшорні зони та їхні центри створювалися поза межами території, де виконувалися оподатковувані операції, здебільшого на островах, мається на увазі на дистанції від морських узбереж. Проте у політиці більшості країн світу простежується негативне ставлення суспільства до офшорів, адже вони є осередком податкової дискримінації та несправедливого оподаткування. Це приводить до втрат із бюджету, забезпечує витік капіталу із країни його походження. У наш час посилюється необхідність глибше вивчати діяльність офшорних фінансових центрів, адже вони мають великий вплив на світові фінансові потоки. Розглянуто історію виникнення офшорних зон та особливості її діяльності на сучасному етапі. Наведено переваги ведення бізнесу в офшорних зонах. Досліджено динаміку прямих іноземних інвестицій в економіку України як офшорний механізм. Проаналізовано динаміку прямих іноземних інвестицій з України в економіці країн світу. Виокремлено позитивні та негативні чинники використання офшорних схем та її вплив на економіку України.

Ключові слова: офшорні зони, фінансові центри, офшорні механізми, деофшоризація, прямі іноземні інвестиції.

Важным свойством глобализации является бурное развитие офшорных зон. Офшорные

зоны и их центры создавались вне территорий, где выполнялись налогооблагаемые операции, в большинстве случаев на островах, имеется в виду на дистанции от морских побережий. Однако в политике большинства стран мира прослеживается негативное отношение общества к офшорам как ячейки налоговой дискриминации и несправедливого налогообложения. Это приводит к потерям из бюджета, обеспечивает отток капитала из страны его происхождения. В наше время усиливается необходимость глубже изучать деятельность офшорных финансовых центров, ведь они имеют большое влияние на мировые финансовые потоки. Рассмотрена история возникновения офшорных зон и особенности ее деятельности на современном этапе. Приведены преимущества ведения бизнеса в офшорных зонах. Исследована динамика прямих иностранных инвестиций в экономику Украины как офшорного механизма. Проанализирована динамика прямих иностранных инвестиций из Украины в экономики стран мира. Выделены положительные и отрицательные факторы использования офшорных схем и ее влияние на экономику Украины.

Ключевые слова: офшорные зоны, финансовые центры, офшорные механизмы, деофшоризация, прямые иностранные инвестиции.

An important feature of globalization is the rapid development of offshore zones. The offshore zones and their centers were created outside the territories where taxable operations were carried out, in most cases on the islands, i.e. at a certain distance from the seacoasts. According to the Organization for Economic Cooperation and Development, the process of the economy offshoring takes place in almost all countries. The world economy loses about 20 trillion USD every year through offshore accounts. However, the policies of most countries show a negative attitude of the society to offshore companies, because they are considered to be a hotbed of tax discrimination and unfair taxation. This leads to budget gaps and provides the capital flight from the country of its origin. Nowadays, there is a strong need to study the activities of offshore financial centers more deeply, as they have a major impact on global financial flows. The historical background of offshore zones and the features of their activities at the current stage are considered. The advantages of doing business in offshore zones are described. The dynamics of foreign direct investments in the Ukrainian economy as an offshore mechanism are studied. The dynamics of foreign direct investments from Ukraine in the world economy are analyzed. The analysis of the dynamics of offshore mechanisms in the functioning of business organizations in the regions of Ukraine deserves attention. The most investments are channeled to the industry, trade and real estate operations. Offshore companies are first and foremost an opportunity to obtain cheap loans and to avoid fraudulent seizures (raiding). Through offshore accounts, the budgets are short of huge amounts received, so the deoffshorization means primarily to withdraw business from the informal sector in order to impose taxes on business activities. Our own offshore in the country will lead to positive dynamics, as follows: tax revenues will grow; new jobs will appear; banking and audit sectors will be improved; and international agreements will be activated and modernized. The positive and negative factors of using offshore schemes and their impact on the Ukrainian economy are highlighted.

Key words: offshore zones, financial centers, offshore mechanisms, deoffshorization, foreign direct investments.

Постановка проблеми. Уже давно простим явищем стала міжнародна міграція капіталу, що показує процеси як інтернаціоналізації, так і глобалізації світової економіки. Багато розвинутих країн використовують офшори. Україна, будучи країною, що розвивається, теж використовує такі методи роботи. Тому потрібно дослідити історію їхнього функціонування, яка набуває дуже вагомого значення, а також їхні сучасні особливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До науковців, що досліджують сутність офшорних

зон, належать: М. Кассард [1], О. Бондаренко [2], Н. Ворнавський [3], А. Пешко [4], В. Островецький, В. Столяров [5], О. Шереметинська [6] та інші.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд історичного аспекту виникнення офшорних зон, визначення їхніх основних світових центрів. А також характеристика специфічних сучасних особливостей офшорної діяльності та дослідження подальших шляхів розвитку стосовно застосування офшорів щодо України. У роботі використано: статистичні, порівняльні і загальнонаукові методи теоретичного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи офшорні зони (фінансові центри) тільки у плані ухилення від оподаткування, варто відмітити, що ще кілька століть тому виникли зони із низьким рівнем податків.

У США офшори виникли із запровадженням чималих податкових пільг у штаті Нью-Джерсі і штаті Делавер на початку ХХ ст. Щоб мати можливість функціонувати на їхній території, підприємства повинні були платити незначну франшизу, яка через пару років дала їм загального заробітку до 40%. Кількість компаній такого виду зростала значними темпами. Зараз штат Делавер тільки й асоціюється зі словом «офшор», він надає пільги, якщо купувати нерухомість у США або країнах-сусідах.

Взявши до розгляду досвід штату Нью-Джерсі і штату Делавер, Швейцарія різними способами намагалася послабити власні закони стосовно іноземних інвестицій. Було створено банківську таємницю і систему анонімних розрахунків, центри з обміну валюти. У 1934 р. було здійснено поправку щодо Закону про банківську діяльність, відповідно до якої у разі розкриття банківської таємниці буде запроваджено кримінальну відповідальність. Тобто Швейцарія стала зразком офшорної юрисдикції сучасності. Це країна, яка стала сховищем іноземного капіталу.

Значний впливу на розвиток сучасної світової офшорної системи мають ринки євровалют, їхня загальна назва – фінансові ринки офшорів, державної належності у них немає. На ринку євровалют, міжнародному ринку позикових капіталів, у євровалютах здійснюються всі операції. Але слово «євровалюта» напругу не пов'язане з євро чи територією країн, які знаходяться у Єврозоні, а свідчить про те, що розміщений банк, до якого надходять вклади, не відповідає території, де валюта є законним платіжним інструментом та емітована. Для прикладу, долари, які розміщені не у банку США, – це євродолари [7].

У країнах, де можна зареєструватись компанією офшорного типу, є низка переваг щодо ведення офшорного бізнесу:

1. Найменші вимоги до ведення звітності.
2. Високий рівень конфіденційності.
3. Сплата тільки зафіксованого реєстраційного збору.
4. Заощадження фінансів через сплату податків у меншому розмірі.
5. Розширення власного бізнесу через охоплення нових ринків.
6. Спрощена реєстрація, дотримання повної конфіденційності щодо компанії.

Офшорні компанії використовують підприємства майже усіх країн світу. Посилене використання офшорів характеризується навантаженням податків на підприємства, мобільністю ринку

капіталу, розвитком його інфраструктури, географічним розташуванням країни та її роллю в економічних та політичних союзах. Через відсутність оподаткування, конфіденційність господарської діяльності, фінансову свободу і непрозорість операцій спостерігається популярність використання офшорних компаній у всіх регіонах [8].

Варто зазначити також, що використання офшорних схем застосовується для розвитку та підтримки тіньового сектору економіки через легалізацію доходів, які отримані злочинним шляхом (торгівля зброєю, наркотиків). Також офшорні центри сприяють зростанню рівня бідності, тобто за рівнем отримуваних доходів відбувається розширення суспільства. Шахрайські фінансові схеми, торгівля зброєю і наркотиками приносять надзвичайно великі прибутки у вигляді готівки, але треба забезпечити їх легальне походження і перевести з готівки у безготівкову форму.

Тому, якщо підприємство у своїй діяльності використовує офшорні схеми, воно має врахувати також ризики, які можуть виникнути в результаті такого використання. Можна виокремити такі ризики:

- податковий (менші податки, які встановлено незаконно);
- корупційний (коли офшори використовують з корупційною метою);
- митний (порушення законів при митному перетині);
- легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом [9].

У сучасних умовах деякі компанії використовують офшорні схеми для того, щоб вивести фінансові ресурси із країни. За допомогою таких схем щороку недораховуються величезних сум надходжень до бюджету. Тому у світовій практиці запроваджено глобальну деофшоризацію – це протидія розмиванню податкової бази та виведення прибутків з – під оподаткування. Його основна мета є включення до бази оподаткування незадекларованих доходів [5].

Тому є низка заходів стосовно деофшоризації:

1. Стимування використання офшорних зон для недобросовісного податкового планування та зниження оподаткованого рівня деяких їх компаній.
2. Закріплення податкової бази різних держав через одержувані в офшорних зонах податкові платежі з доходів.
3. Зменшення впливу офшорних спекуляцій капіталу на фінансові ринки держав [9].

Для індивідуального підприємця офшорний бізнес дає доступ до валют, цінних паперів та фінансів на міжнародних ринках, тобто офшори характеризуються виходом на світові ринки. Якщо підприємець провадить власну діяльність незаконно, і має в обороті нелегальний капітал, то саме офшорні зони дають велике сприяння у роз-

ширенні його бізнесу. Тому дуже важливо відрізняти одні компанії від інших і направляти санкції на злочинний бізнес, а дозволяти легальному бізнесу розвиватися.

Важливе місце в Україні займає регулювання офшорного бізнесу, адже саме офшори є одними з найосновніших суб'єктів інвестування в національну економіку. В останні роки економічні реформи в Україні дають змогу виходу на світові ринки різним компаніям з будь-якими формами власності, це в свою чергу підвищує ефективність роботи компаній, але утворює деякі проблеми у державі. Першочергово, це виражається через зменшення надходження податків до бюджету держави.

Що стосується України, то офшорні компанії дають змогу отримувати дешеві кредити, уникати корупційних дій від чиновників, а також уникати рейдерських захоплень, захищати право власності, попри недосконалість національної судової системи.

Так, йдучи назустріч бізнесу країн світу, держава покращує свій інвестиційний клімат та водночас бере на себе серйозну відповідальність, створюючи офшорну зону, державу чекає реформування податкової системи, з акцентом на адмініструванні податків [10].

Наявність офшорних механізмів у функціонуванні підприємницьких організацій України можна проаналізувати через обсяги та динаміку інвестиційної діяльності. Динаміку прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) з країн світу в економіці України відображено у табл. 1.

Проаналізувавши табл. 1, бачимо, що найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій надходить в Україну з Кіпру, а саме у 2016 році – 30,80%, у 2017 році – 28,13%, у 2018 році – 28,26% загаль-

ного обсягу прямих іноземних інвестицій, тобто у 2017 році простежується деяке зниження порівняно з 2016 роком, темп спаду становив 11,21%, у 2018 році порівняно з 2017 роком обсяг прямих іноземних інвестицій збільшився тільки на 1,68%. Також досить великий обсяг акціонерного капіталу в Україні мають Нідерланди. У структурі прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) з країн світу в економіці України їхня частка з кожним роком зростає: 18,96%, 19,30%, 20,23% у 2016 році, 2017 році та 2018 році відповідно. Проте у 2017 році відносно 2016 року спостерігається темп спаду у 1,02%, а у 2018 році відносно 2017 року вже бачимо темп приросту – 6,08%.

Частка прямих іноземних інвестицій, що надходять в Україну з Великої Британії коливається у межах 6% загальної структури акціонерного капіталу з країн світу в економіці України. У 2017 році порівняно з 2016 роком був темп приросту у розмірі 9,06%, у 2018 році порівняно з 2017 роком обсяг дещо зменшився – 0,13%. Майже такий самий обсяг прямих іноземних інвестицій, як із Великої Британії в Україну займають Вірджинські острови. У структурі акціонерного капіталу з країн світу в економіці України їхня частка трохи зменшилася: 5,34%, 5,39%, 4,30% у 2016 році, 2017 році та 2018 році відповідно. Якщо ж аналізувати абсолютні значення, то обсяг дещо зменшився у 2017 році відносно 2016 року – 1,91% та значно зменшився у 2018 році відносно 2017 року – 19,25%. На рівні 5% у структурі акціонерного капіталу з країн світу в економіці України – надходження з Німеччини. У 2017 році відносно 2016 року спостерігається темп спаду у 2,54%, у 2018 році відносно 2017 року вже бачимо темп приросту – 7,59%.

Таблиця 1

Динаміка прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) з країн світу в економіці України, млн дол. США

Країни	Значення, млн. дол. США			Структура, %			Темп приросту (спаду), %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р.	2018 р.
Австрія	1152,6	1099,9	1038,8	3,59	3,52	3,29	-4,57	-5,56
Велика Британія	1785,2	1947	1944,4	5,56	6,23	6,15	9,06	-0,13
Нідерланди	6090,3	6028,4	6395	18,96	19,30	20,23	-1,02	6,08
Німеччина	1604,9	1564,2	1682,9	5,00	5,01	5,32	-2,54	7,59
Російська Федерація	343,8	813,6	797,2	1,07	2,61	2,52	136,65	-2,02
Франція	1299,1	615,6	723,4	4,04	1,97	2,29	-52,61	17,51
Швейцарія	1391	1436,9	1515,9	4,33	4,60	4,80	3,30	5,50
Кіпр	9894,8	8785,5	8932,7	30,80	28,13	28,26	-11,21	1,68
Віргінські Острови (Брит.)	1715	1682,3	1358,4	5,34	5,39	4,30	-1,91	-19,25
США	717,2	585,2	517,4	2,23	1,87	1,64	-18,40	-11,59
Польща	679,4	509,1	571,3	2,12	1,63	1,81	-25,07	12,22
Угорщина	333,7	498,1	511,1	1,04	1,59	1,62	49,27	2,61
Інші країни	5115,5	5664,5	5617,9	15,92	18,14	17,77	10,73	-0,82
Усього	32122,5	31230,3	31606,4	100	100	100	-2,78	1,20

Джерело: складено авторами на основі [11]

Такі сусідні країни, як Польща та Угорщина, в економіці України займають досить малу частку структури прямих іноземних інвестицій з країн світу. А саме Польща 2,12%, 1,63%, 1,81% у 2016 році, 2017 році та 2018 році відповідно, а Угорщина 1,04%, 1,59% та 1,62% у цьому ж досліджуваному періоді. Тобто Польща займає дещо більшу частку порівняно з Угорщиною. Значний спад польських інвестицій спостерігався у 2017 році відносно 2016 року – 25,07%, у 2018 році відносно 2017 року вже бачимо темп приросту у розмірі 12,22%. Найбільше прямих польських інвестицій направлені в банківський сектор. Польський капітал задіяний у таких банках України, як ПАТ «Кредобанк» та ПАТ «Ідея Банк». Що стосується Угорщини, то у 2017 році відносно 2016 року простежується стрімкий темп приросту – 49,27%, але вже у 2018 році відносно 2017 року темп приросту становив лише 2,61%.

Водночас протягом досліджуваного періоду бачимо значне зростання прямих іноземних інвестицій, що надходять в Україну із Російської Федерації, хоч за податковим законодавством якої не передбачається великих преференцій, якщо не брати до уваги спеціальних вільних економічних зон.

До інших країн входять Данія, Білорусь, Болгарія, Естонія, Італія, Іспанія, Люксембург, Литва, Словаччина, Швеція, Грузія, Ізраїль, Китай, Туреччина, Багамські острови, Канада, Беліз та інші, дані яких оприлюднюються.

Загалом відслідковується невелике зниження фізичних обсягів прямих іноземних інвестицій, що надходять в Україну у 2017 році порівняно з 2016 роком, темп спаду – 2,78%. Така зміна могла статись в результаті того, що Україна позбувається інвестиційної привабливості на ринку, де розміщуються інвестиційні ресурси, в першу чергу, внаслідок політичної нестабільності, а також недосконалої оподаткування і захисті прав приватних інвесторів.

Динаміку прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) з України в економіці країн світу відображено у табл. 2.

Здійснивши аналіз табл. 2 видно, що найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій з України надходить до Кіпру, й абсолютні значення навіть дещо збільшуються протягом досліджуваного періоду. Так, темп приросту у 2017 році порівняно з 2016 роком становив 0,11%, а у 2018 році порівняно з 2017 роком – 0,03%. Частка акціонерного капіталу з України в економіку Кіпру становить 93,80%, 93,45%, 93,84% у 2016 році, 2017 році та 2018 році відповідно. Тобто майже всі прямі іноземні інвестиції, які перетинають кордон, прямують до Кіпру.

На рівні 2% надходять прямі іноземні інвестиції з України в економіку Російської Федерації, з кожним роком досліджуваного періоду обсяг збільшується. У 2017 році відносно 2016 року темп приросту становив 17,35%, у 2018 році відносно 2017 року – 4,30%. Надходження інвестицій до Латвії з України коливаються у межах 1%, і спостерігається темп спаду протягом аналізованого періоду у розмірі 2,01% у 2017 році щодо 2016 року, та 10,96% у 2018 році щодо 2016 року.

Частка інвестицій України в економіці Польщі у 2016 році та 2017 році становила майже 0,80%, але вже у 2018 році різко скоротилася до 0,11%, темп спаду становив 86,24%. Тобто така ситуація може бути наслідком того, що підприємці України не вважають прямі інвестиції в економіку Польщі одним із першочергових напрямів власного бізнесу. Це може бути пов'язано із більшою привабливістю інших країн. Угорщина у структурі прямих іноземних інвестицій з України займає досить малу частку, всього 0,23% протягом 2016–2017 років, та 0,28% у 2018 році.

До інших країн, обсяг прямих інвестицій яких є дуже малим, належать Австрія, Білорусь, Німеччина, Швейцарія, В'єтнам, Китай, Грузія та інші, дані яких оприлюднюються.

Загалом протягом досліджуваного періоду обсяг прямих іноземних інвестицій з України в економіці країн світу майже не змінився. У 2017 році

Таблиця 2

Динаміка прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) з України в економіці країн світу, млн дол. США

Країни	Значення, млн. дол. США			Структура, %			Темп приросту (спаду), %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р.	2018 р.
Кіпр	5923,7	5930,5	5932,5	93,80	93,45	93,84	0,11	0,03
Російська Федерація	122,8	144,1	150,3	1,94	2,27	2,38	17,35	4,30
Латвія	69,8	68,4	60,9	1,11	1,08	0,96	-2,01	-10,96
Віргінські Острови (Брит.)	51,3	57,6	61	0,81	0,91	0,96	12,28	5,90
Польща	50,2	48,7	6,7	0,79	0,77	0,11	-2,99	-86,24
Угорщина	14,6	14,9	17,5	0,23	0,23	0,28	2,05	17,45
Нідерланди	11,2	10,7	12,3	0,18	0,17	0,19	-4,46	14,95
Інші країни	71,6	71,4	80,8	1,13	1,13	1,28	-0,28	13,17
Усього	6315,2	6346,3	6322	100	100	100	0,49	-0,38

Джерело: складено авторами на основі [11]

порівняно з 2016 роком був темп приросту у розмірі 0,49%, але вже у 2018 році порівняно із 2017 роком спостерігається темп спаду – 0,38%.

Наявність офшорних механізмів у функціонуванні підприємницьких організацій України можна також дослідити через обсяги та динаміку інвестиційної діяльності по регіонах. Динаміку прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіці України по регіонах відображено у табл. 3.

Проаналізувавши табл. 3, бачимо, що найбільша частка у структурі іноземного акціонерного капіталу по областях України належить місту Київ, а саме 47,81% у 2016 році, 52,89% у 2017 році та 51,71% у 2018 році. У 2017 році порівняно з 2016 роком спостерігався деякий темп приросту, та вже у 2018 році порівняно із 2017 роком темп спаду –1,05%. Тобто приблизно половина прямих іноземних інвестицій кожного року протягом досліджуваного періоду надходить до міста Київ.

Чималу частку у структурі займає також Дніпропетровська область: 12,55%, 11,18%, 11,67% у 2016 році, 2017 році та 2018 році відповідно. У 2017 році відносно 2016 року відбувся значний спад, який склав 13,39%, у 2018 році відносно

2017 року абсолютне значення дещо збільшилось, відповідно темп приросту становив 5,65%. Найбільшу частку іноземних інвестицій направлено у промисловість, дещо меншу у торгівлю, операції з нерухомим майном і в інші галузі.

У середньому від двох до п'яти відсотків прямих іноземних інвестицій надходить у такі області, як: Донецька, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Одеська, Полтавська та Харківська. Частка всіх інших областей у структурі прямих іноземних інвестицій в економіці України по регіонах становить менше 2%.

Динаміку прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) з регіонів України в економіці країн світу відображено у табл. 4.

Проаналізувавши дані табл. 4, робимо висновок, що найбільший обсяг інвестицій в економіку країн світу надходить з Донецької області: 94,06% у 2016 році, 93,57% у 2017 році та 94,10% у 2018 році. У 2017 році порівняно з 2016 роком був незначний темп спаду, та вже у 2018 році порівняно з 2017 роком – темп приросту 0,19%. Це вкладення підприємств наукової, технічної та професійної діяльності. Щодо частки прямих іноземних

Таблиця 3

Динаміка прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіці України по регіонах, млн дол. США

Області	Значення, млн. дол. США			Структура, %			Темп приросту (спаду), %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р.	2018 р.
Вінницька	187,8	180	198,9	0,58	0,58	0,63	-4,15	10,50
Волинська	247,1	246,1	251,3	0,77	0,79	0,80	-0,40	2,11
Дніпропетровська	4030,6	3491,1	3688,2	12,55	11,18	11,67	-13,39	5,65
Донецька	1748	1249,6	1116,4	5,44	4,00	3,53	-28,51	-10,66
Житомирська	222,7	216,3	226,8	0,69	0,69	0,72	-2,87	4,85
Закарпатська	311,8	317	325,1	0,97	1,02	1,03	1,67	2,56
Запорізька	682,7	863,4	910,5	2,13	2,76	2,88	26,47	5,46
Івано-Франківська	836,6	826,6	904,7	2,60	2,65	2,86	-1,20	9,45
Київська	1593,4	1516,8	1588,7	4,96	4,86	5,03	-4,81	4,74
Кіровоградська	52,5	58,9	70,1	0,16	0,19	0,22	12,19	19,02
Луганська	443,9	436,4	438	1,38	1,40	1,39	-1,69	0,37
Львівська	1032,9	833,5	930	3,22	2,67	2,94	-19,30	11,58
Миколаївська	212,8	213,5	206,1	0,66	0,68	0,65	0,33	-3,47
Одеська	1320,3	1228,8	1202,6	4,11	3,93	3,80	-6,93	-2,13
Полтавська	1000,1	1003	1008,8	3,11	3,21	3,19	0,29	0,58
Рівненська	199,6	159,5	134,2	0,62	0,51	0,42	-20,09	-15,86
Сумська	199,1	190	181,5	0,62	0,61	0,57	-4,57	-4,47
Тернопільська	49,2	48,2	45	0,15	0,15	0,14	-2,03	-6,64
Харківська	1519,6	642,5	638,3	4,73	2,06	2,02	-57,72	-0,65
Херсонська	211	201,3	218,5	0,66	0,64	0,69	-4,60	8,54
Хмельницька	165,5	158,2	170,8	0,52	0,51	0,54	-4,41	7,96
Черкаська	348	334,4	335,7	1,08	1,07	1,06	-3,91	0,39
Чернівецька	59,1	57,1	42,6	0,18	0,18	0,13	-3,38	-25,39
Чернігівська	92,1	241,3	429,6	0,29	0,77	1,36	162,00	78,04
м.Київ	15356,3	16516,8	16343,9	47,81	52,89	51,71	7,56	-1,05
Усього	32122,5	31230,3	31606,4	100	100	100	-2,78	1,20

Джерело: складено авторами на основі [11]

**Динаміка прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал)
з регіонів України в економіці країн світу, млн дол. США**

Області	Значення, млн. дол. США			Структура, %			Темп приросту (спаду), %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р.	2018 р.
Вінницька	0,1	0,1	0	0,00	0,00	0,00	0,00	-100,00
Дніпропетровська	71,9	18,9	21,1	1,14	0,30	0,33	-73,71	11,64
Донецька	5940,2	5938,1	5949,3	94,06	93,57	94,10	-0,04	0,19
Запорізька	25	28,9	30,1	0,40	0,46	0,48	15,60	4,15
Київська	0,9	8,5	8,5	0,01	0,13	0,13	844,44	0,00
Львівська	34,5	15,4	10,2	0,55	0,24	0,16	-55,36	-33,77
Миколаївська	0,8	0,8	0,8	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00
Одеська	18,7	19	13,7	0,30	0,30	0,22	1,60	-27,89
Полтавська	1,8	0,1	0,4	0,03	0,00	0,01	-94,44	300,00
Сумська	2	3,1	3,1	0,03	0,05	0,05	55,00	0,00
Харківська	10,3	11,7	12,5	0,16	0,18	0,20	13,59	6,84
Херсонська	0,1	0,1	0,1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
м.Київ	190,1	283,4	253,3	3,01	4,47	4,01	49,08	-10,62
Усього	6315,2	6346,3	6322	100	100	100	0,49	-0,38

Джерело: складено авторами на основі [11]

інвестицій, то вона займає 3,01%, 4,47% та 4,01% у 2016 році, 2017 році та 2018 році відповідно з міста Києва в економіку країн світу. У 2017 році відносно 2016 року абсолютне значення збільшилось майже на половину, тобто темп приросту становив 49,08%. Але вже у 2018 році відносно 2017 року відбулось деяке зменшення абсолютного значення, темп спаду становив 10,62%.

Частка інших областей України, які відображені у табл. 4, є незначною, а ті, які не відображені, – дані про них не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

Висновки з проведеного дослідження.

Дослідивши ведення офшорного бізнесу у світі, бачимо, що найкращий економічний ефект досягається тоді, коли добре налагоджене співробітництво офшорного центру та економічно розвинутої держави. Про розвиток світового офшорного бізнесу свідчить величина офшорних операцій, які швидко зростають.

Якщо залучати бізнес до власного офшору, то в Україні зростуть свої податкові надходження, з'являться нові робочі місця, банківська та аудиторська сфера активізуються, держава отримує світовий науково-технічний досвід для своїх підприємств, а також відбуватиметься модернізація міжнародних угод. Співробітництво із світовими офшорними зонами, однозначно є однією з важливих рис інтеграції у економічний простір світу, а створення офшорної зони – це не лише крок до фінансової глобалізації, але й основна частина модернізації всього переліку елементів економічного розвитку держави.

Все більш поширеними стають офшорні схеми, що спрямовані на як найбільший прибуток підприємницьких структур через як найменші обов'язкові податкові відрахування до відповідного рівня бюджету. Використання таких схем має і позитивні, і негативні чинники впливу на економіку країни.

До негативних чинників належать:

- 1) втрати доходів різного рівня бюджету держави;
- 2) сприятливі умови щодо недобросовісної податкової конкуренції;
- 3) витік фінансових коштів з економіки країни;
- 4) створення сприятливих умов для розвитку тіншової економіки;
- 5) збільшення ризиків стосовно ведення бізнесу (податковий, корупційний, репутаційний, митний, легалізація злочинних доходів).

До позитивних чинників належать:

- 1) більша ефективність перерозподілу фінансових джерел;
- 2) швидший обіг фінансових ресурсів у світовій економічній системі;
- 3) зменшення податкового навантаження;
- 4) менші інвестиційні ризики, щодо прогресу країн, що розвиваються.

Важливим заходом щодо деофшоризації державної економіки повинен стати розвиток оперативного і безперешкодного обміну інформацією між службами з податкового регулювання різних країн світу.

Задля створення умов щодо економічної недоцільності впровадження офшорних механізмів ведення бізнесу в Україні потрібно розробити і запровадити обмеження, економічно обґрунтовані, стосовно того, щоб запобігти розмиванню податків із прибутку підприємств.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Cassard M. The Role of Offshore Centers in International Financial Intermediation. *IMF Working paper*. 1994. № 107. P. 22–32. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/The-Role-of-offshore-Centers-in-International-Financial-Intermediation-1200> (дата звернення: 22.12.2019).

2. Бондаренко О.О. Значення компетентності персоналу у процесі впровадження системи менеджменту якості. *Економіка та держава*. 2009. № 4. С. 70–72.

3. Ворнавський Н.В. Характерні риси офшорних зон. *Економіка і бізнес*. 2009. № 4. С. 43–45.

4. Пешко А.В. Офшорний бізнес як складова світової економіки. *Економіка та підприємництво* 2016. № 3. С. 233–236.

5. Столяров В.Ф., Островецький В.І. Становлення та розвиток офшорної діяльності резидентів України (в контексті аналізу світового досвіду антиофшорного регулювання). *Економічний вісник Донбасу*. № 1(43). 2016. С. 68–82. URL: [http://www.evd-journal.org/download/2016/1\(43\)/pdf/9-Stolyarov.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2016/1(43)/pdf/9-Stolyarov.pdf) (дата звернення: 22.12.2019).

6. Шереметинська О.В. Вплив офшорних зон на економіку України. *Економічний простір*. 2016. № 105. С. 58–66.

7. Григоренко Я.О. Світова офшорна система: еволюція становлення та сучасні особливості. *Наукові праці НДФІ : наук. зб. / за ред. Т.І. Єфименко*. Київ, 2013. Вип. 3. С. 141–146.

8. Rogers-Glabush Julie: *IBFD International Tax Glossary, 7th Edition*. 2015. 552 p. URL: <https://www.ibfd.org/IBFD-Products/IBFD-International-Tax-Glossary-7th-Edition> (дата звернення: 22.12.19).

9. Карлін М.І., Борисюк О.В. Фінансові офшори: навчальний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 240 с.

10. М.В. Сідненко, М.І. Попович. Міжнародний офшорний бізнес: принципи ведення та світовий досвід для України. *Ефективна економіка*. 2018. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/46.pdf (дата звернення: 22.12.2019).

11. Державна служба статистики України. веб. сайт. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>. https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/zd/inv_zd/pi_ak_ks_reg_kv/pi_ak_ks_reg_kv_u/arh_pi_ak_ksvr_u.html (дата звернення: 22.12.2019).

REFERENCES:

1. Cassard M. (1994) The Role of Offshore Centers in International Financial Intermediation. *IMF Working paper*. № 107. Pp. 22–32. Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/The-Role-of-offshore-Centers-in-International-Financial-Intermediation-1200> (accessed 22 December 2019).

2. Bondarenko O. O. (2009) Znachennja kompetentnosti personalu u procesi vprovadzhennja systemy menedzhmentu yakosti [The importance of staff competence in the implementation of quality management system]. *Economy and the state*, no. 4, pp. 70–72.

3. Vornavskiy N. V. (2009) Kharakterni rysy ofshornykh zon [Characteristic features of offshore zones]. *Economy and business*, no. 4, pp. 43–45.

4. Peshko A. V. (2016) Ofshornyj biznes yak skladova svitovoji ekonomiky [Offshore business as a component of the global economy]. *Economics and entrepreneurship*, no. 3, pp. 233–236.

5. Stoljarov V. F., Ostrovecjkyj V. I. (2016) Stanovlennja ta rozvytok ofshornoji dijalnosti rezzydentiv Ukrainy (v konteksti analizu svitovogho dosvidu antyofshornogho rehuljuvannja) [Formation and development of offshore activity of residents of Ukraine (in the context of analysis of the world experience of anti-offshore regulation)] *Economic Bulletin of Donbass*, no. 1(43), pp. 68–82. Available at: [http://www.evd-journal.org/download/2016/1\(43\)/pdf/9-Stolyarov.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2016/1(43)/pdf/9-Stolyarov.pdf) (accessed 22 December 2019).

6. Sheremetynska O. V. (2016) Vplyv ofshornykh zon na ekonomiku Ukrainy. [Impact of offshore zones on the economy of Ukraine]. *Economic space*, no. 105, pp. 58–66.

7. Ghryghorenko Ja. O. (2013) Svitova ofshorna systema: evolucija stanovlennja ta suchasni osoblyvosti [Global offshore system: evolution of formation and modern features]. *Scientific works of the Scientific Research* (eds. T.I. Efimenko). Kyiv, vol. 3, pp. 141–146.

8. Rogers-Glabush Julie (2015) *IBFD International Tax Glossary, 7th Edition*. Available at: <https://www.ibfd.org/IBFD-Products/IBFD-International-Tax-Glossary-7th-Edition> (accessed 22 December 2019).

9. Karlin M. I., Borysjuk O. V. (2016) Finansovi ofshory [Financial Offshore]. Lutsk: Tower Printing. (in Ukrainian)

10. M. V. Sidnenko, M. I. Popovych. Mizhnarodnyj ofshornyj biznes: pryncypy vedennja ta svitovyj dosvid dlja Ukrainy [International offshore business: operating principles and world experience for Ukraine]. *Efektivna ekonomika electronic journal*, no 5. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/46.pdf (accessed 22 December 2019).

11. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://ukrstat.gov.ua/>. https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/zd/inv_zd/pi_ak_ks_reg_kv/pi_ak_ks_reg_kv_u/arh_pi_ak_ksvr_u.html (accessed 22 December 2019).

Lyvdar Marta

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finance
Lviv Polytechnic National University

Yaroshevych Natalya

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finance
Lviv Polytechnic National University

Romanyk Viktoriia

Student
Lviv Polytechnic National University

EVOLUTION AND MODERN FEATURES OF THE WORLD OFFSHORE SYSTEM AND INFLUENCE ON UKRAINE

Purpose and relevance of the topic. The purpose of this article is to review the historical aspect of the emergence of offshore zones, the definition of their major world centers, as well as to characterize specific modern features of offshore activity, and, of course, to study further ways of development regarding the use of offshore in Ukraine.

Research methods. For a long time now, the international migration of capital, which shows both the processes of internationalization and globalization of the world economy, has become a simple phenomenon. Many developed countries use offshore. Ukraine, as a developing country, also uses the following working procedures. Therefore, it is necessary to study the history of their functioning, which is of great importance, as well as their modern features.

The purpose of international offshore business is to obtain as the greatest tax breaks as possible and to conceal the source of finances beyond the borders of the state. Any company registered in a country the legislation of which exempts it from taxation is considered offshore. The biggest tax cut provides the company its own special offshore company status. This status is granted to some countries, which are usually poor in natural resources. By attracting funds from foreign companies, you can create new jobs for the banking industry and improve infrastructure.

Offshore companies use businesses in almost every country in the world. The increased use of offshore is characterized by the burden on business taxes, the mobility of the capital market, the development of its infrastructure, the geographical location of the country and its role in economic and political unions.

In today's environment, some companies use offshore schemes to bring financial resources out of the country. Such schemes annually reduce huge amounts of budgetary revenue. Therefore, global deoffshorization is introduced in the world practice.

Results. Regulation of the offshore businesses plays an important role in Ukraine, as they are one of the most important agents in investing in the national economy. The presence of offshore mechanisms in the functioning of the Ukrainian business organizations has been analyzed through the volume and dynamics of investment activity. The presence of offshore mechanisms in the functioning of the Ukrainian business organizations has been investigated through the volume and dynamics of investment activity by region.

Practical value of the article. Researching the conduct of offshore business in the world, it appears that the best economic effect is achieved through the well-established cooperation of the offshore center and the economically developed country. By attracting business to its own offshore, tax revenues will increase in Ukraine, new jobs will emerge, banking and auditing will be activated, and the country will have world-class scientific and technical experience for its enterprises, and international agreements will be modernized. Cooperation with the world offshore zones is definitely one of the important features of integration into the economic space of the world, and the creation of an offshore zone is not only a step towards financial globalization, but also a major part of modernizing the entire list of elements of economic development of the country.

Offshore schemes are increasingly widespread, aiming at maximizing the profits of business structures through the least mandatory tax deductions to the appropriate budget level. The use of such schemes has both positive and negative factors affecting the country's economy.

An important measure for deoffshorization of the state economy should be the development of prompt and unobstructed exchange of information between tax authorities across the world.

In order to create conditions for the economic inappropriateness of implementing offshore business mechanisms in Ukraine, it is necessary to develop and implement economically sound restrictions to prevent the diversion of corporate income taxes.